

Aleksandra BRYŁA

WYKORZYSTANIE STUDIUM PRZYPADKU W NAUCZANIU RACHUNKU KOSZTÓW

CASE STUDY IN TEACHING OF COST ACCOUNTING

Katedra Rachunkowości i Controllingu Przedsiębiorstw, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
ul. Komandorska 118/120, 54-345 Wrocław, e-mail: aleksandra.bryla@ue.wroc.pl

Summary. The article presents the concept of a case study, its functions, types, stages and principles of its creation and solving, as well as the possibility of using the method of case studies while teaching cost accounting issues are so important that, in a situation of massification of higher education and rising unemployment among university graduates, as well as significant changes in the economic environment and the functioning of enterprises. Therefore the level and quality of education should increase. The case study method as a tool to support the teaching process is the technique of analysis real cases. Case study method could be used in teaching cost accounting both work in the classroom and the examine.

Słowa kluczowe: rachunek kosztów, dydaktyka, studium przypadku.

Key words: cost accounting, education, case study.

WSTĘP

Studium przypadku (*case study*) jest metodą dydaktyczną, której popularność stale rośnie dzięki temu, że jest ona związana z życiem rzeczywistym poprzez analizowanie autentycznych złożonych sytuacji, w których ujawniane są związki przyczynowo-skutkowe zachodzące pomiędzy tymi zjawiskami. Jednocześnie podawane są podstawy teoretyczne dotyczące omawianego zagadnienia. Spośród innych metod nauczania, takich jak: wykłady, ćwiczenia audytoryjne, filmy, samodzielna lektura, seminaria, odwiedzanie przedsiębiorstw, metoda studium przypadku jest uznawana za jedną z najskuteczniejszych metod dydaktycznych. Nauczyciele akademicy dochodzą bowiem do wniosku, że dla właściwego zorientowania się studenta w danej tematyce nie wystarczy przekazać mu jedynie definicje, suche fakty czy skonstruowane na ich bazie teorie i prawa rządzące daną dziedziną wiedzy. Niezbędne jest również wykształcenie umiejętności rozwiązywania zarówno typowych i nietypowych problemów, które można napotkać w pracy zawodowej. Kształtowanie tych właśnie umiejętności umożliwia analiza studium przypadku. *Case studies* łączą bowiem ustalenia teoretyczne z danej dziedziny wiedzy z praktyką życia codziennego, która często te ustalenia teoretyczne weryfikuje lub falsyfikuje. Właśnie takiemu ukazywaniu silnego związku między teorią a praktyką oraz uświadomieniu studentowi, że również w sytuacjach codziennych można i wręcz należy wspierać się wiedzą wyniesioną z uczelni, ma służyć prowadzenie zajęć dydaktycznych metodą studium przypadku.

Celem artykułu jest przedstawienie pojęcia studium przypadku, jego funkcji, rodzajów, etapów i zasad jego tworzenia oraz rozwiązywania, a także możliwości wykorzystania metody analizy przypadków podczas nauczania rachunku kosztów. Ma on charakter studium literatury z omawianego zakresu, ze szczególnym uwypukleniem tych zagadnień dotyczących studium przypadku, które kwalifikują tę metodę do wykorzystania podczas zajęć z rachunku kosztów. Od dłuższego czasu odnosi się wrażenie, że prowadzenie zajęć w dotychczasowej formie oraz stosowanie tych samych od kilku lat metod dydaktycznych nie jest dobrym rozwiązaniem i nie zawsze pozwala zaciekawić studentów omawianą problematyką, a tym samym przekazać im sprecyzowane w programie najistotniejsze treści w nawiązaniu do praktyki gospodarczej. W związku z tym w opracowaniu podjęto próbę dokonania przeglądu bardzo bogatej literatury opisującej metodę studium przypadku pod kątem możliwości wykorzystania w nauczaniu rachunku kosztów.

MATERIAŁ I METODY

Podstawowe metody badawcze to: analiza literatury, obserwacje, poczynione przez autorkę artykułu podczas prowadzenia zajęć z przedmiotu rachunek kosztów dla inżynierów oraz wywiady przeprowadzone ze studentami kierunku zarządzanie i inżynieria produkcji na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym we Wrocławiu po zakończeniu nauczania kursu z zakresu rachunkowości, w tym rachunku kosztów. Metodę analityczną uzupełniono metodami indukcji i dedukcji. Ponadto wykorzystano sylabusy opracowane na potrzeby realizacji programu nauczania z przedmiotu rachunek kosztów roku akademickim 2015/2016.

POJĘCIE CASE STUDY (STUDIUM PRZYPADKU)

Zastosowanie metody studium przypadku zostało spopularyzowane przez szkoły prawa i nauczania menedżerskiego realizowane na studiach MBA (Gaweł 2012); wywodzi się z Harvard University. To tam już we wczesnych latach 20. XX wieku stało się zwyczajem zapraszanie ludzi biznesu na wykłady w celu przedyskutowania problemów, z jakimi spotykają się w działalności biznesowej.

Studium przypadku to szczegółowy opis zazwyczaj rzeczywistego zjawiska gospodarczego, np. organizacji, procesu zarządzania, jego elementów lub otoczenia organizacji, w celu sformułowania wniosków o przyczynach i rezultatach jego przebiegu. Metoda ta ma charakter empiryczny, ponieważ analizuje i ocenia zjawiska zachodzące w rzeczywistości. Studium przypadku jest stosowane zwłaszcza do tematów badawczych o charakterze opisowym. Udziela wówczas odpowiedzi na pytania: co, gdzie i w jaki sposób się wydarzyło. Jednocześnie w metodzie tej są wykorzystywane wielorakie techniki i narzędzia gromadzenia oraz analizy danych. Mogą to być obserwacje, obserwacje uczestniczące, wywiady, ankietowanie, dokumentacja badanej organizacji, źródła prasowe, internetowe dostępne bazy danych i inne. Na podstawie zgromadzonych informacji metoda studium przypadku umożliwia dokonanie pogłębionej analizy badanego problemu, zaprezentowanie jego specyfiki, interakcji z innymi elementami organizacji lub jej otoczenia.

Studium przypadku na ogół przedstawia określone wydarzenie, ludzi zaangażowanych w nie oraz okoliczności, które miały wpływ na to wydarzenie. Wykorzystanie tej metody w procesie nauczania wymusza użycie danych ilościowych i jakościowych, podejmowanie decyzji na podstawie najbardziej właściwych działań i rekomendacji oraz dyskutowanie tych decyzji z innymi uczącymi się. Studenci są postawieni na miejscu poszczególnych osób zaangażowanych w daną sytuację i mają za zadanie przeanalizować całą omawianą historię z różnych punktów widzenia oraz wskazać decyzje, które ich zdaniem byłyby najkorzystniejsze w danym momencie. Uważa się, że metoda studium przypadku ma następujące właściwości (Gaweł 2012):

- stwarza możliwość analizowania realnego funkcjonowania organizacji biznesowej;
- zachęca do myślenia o alternatywnych rozwiązaniach;
- wskazuje na przykłady właściwych i niewłaściwych, produktywnych i nieproduktywnych, użytecznych i nieużytecznych zachowań biznesowych;
- zachęca do dyskusji o alternatywnych opcjach rozwiązań w przedsiębiorstwie;
- stwarza możliwość zastosowania wiedzy teoretycznej w sytuacjach biznesowych;
- funkcjonuje jako początek przyszłych działań.

Z pedagogicznego punktu widzenia podejście do nauczania wykorzystywane w metodzie studium przypadku można opisać jako nauczanie (Gaweł 2012):

- 1) zorientowane na studenta, ponieważ zachęca studentów do przemyśleń na temat tego, czego się dotychczas uczyli – rozwiązanie każdego analizowanego przypadku w procesie nauczania jest uzależnione od wielu czynników związanych z charakterystyką i oczekiwaniami poszczególnych grup studentów; tak samo studium przypadku może prowokować do różnych dyskusji czy odmiennych rozwiązań w zależności od oczekiwań, doświadczeń, wiedzy czy percepcji studentów w różnych grupach;
- 2) zorientowane na problem, ponieważ pewne problemy biznesowe są wprowadzane na początku cyklu nauczania, a później są wykorzystywane, by stworzyć kontekst nauczania i zmotywować słuchaczy – w metodzie studium przypadku, gdy analizuje się specyficzne sytuacje biznesowe, jest identyfikowany problem przedsiębiorstwa i są analizowane możliwe opcje decyzyjne; nauczanie z wykorzystaniem tej metody ma wymiar praktyczny, a nie teoretyczny, bazuje zaś na realnym problemie biznesowym;
- 3) zorientowane na pracę zespołową, ponieważ studenci współpracują w małych grupach, by rozwiązać problem – oczekuje się, że studenci znajdą rozwiązanie problemu, pracując w grupie, a następnie podzielą się swoimi przemyśleniami i wnioskami z innymi grupami studentów; jakość dyskusji czy wypracowanych rekomendacji decyzyjnych jest wynikiem interakcji wewnątrz grupy studentów; podczas dyskusji studenci dzielą się z pozostałymi uczestnikami zarówno swoją wiedzą, jak i spostrzeżeniami biznesowymi; można zatem powiedzieć, że w pewnym sensie studenci uczą się od siebie nawzajem; za najbardziej podstawowy wkład metody studium przypadku w proces dydaktyczny, w porównaniu z innymi metodami, uważa się to, że dzięki temu podejściu kształcą się autonomiczne, bardziej efektywne osoby uczące się przez całe życie, podczas gdy metody bardziej pasywne, ukierunkowane na przedmiot nauczania, kształcą osoby zdobywające wiedzę.

Metoda studium przypadku bazuje na sytuacjach, które miały miejsce w rzeczywistości, przez to umożliwia studentom uczenie się w pragmatyczny sposób. Pozwala na wprowadzenie

doświadczeń prawdziwego życia do sali wykładowej (Gaweł 2012). Wykorzystanie studium przypadku, przez rozwiązywanie problemów zaistniałych w przedsiębiorstwach i twórcze dyskusje o możliwych do zastosowania strategiach, może zwiększyć kreatywność studentów. Jednocześnie ze względu na różnorodne podejście studentów do rozwiązywania problemów firm można uznać, że kreatywność tej metody pozwala każdemu ze studentów na poszukiwanie indywidualnych rozwiązań. Ponieważ edukacja przedsiębiorcza powinna uczyć nowych sposobów myślenia, nowych umiejętności czy sposobów zachowania, metoda studium przypadku może być odpowiedzią na te potrzeby (Gaweł 2012).

NAUCZANIE RACHUNKU KOSZTÓW NA WYŻSZYCH UCZELNIACH

Zagadnienia z zakresu rachunku kosztów są wykładane na wszystkich uczelniach ekonomicznych, a także na wielu uczelniach technicznych w Polsce. W zależności od formy studiów, kierunku czy specjalności omawiany zakres materiału jest mniej lub bardziej rozbudowany. W teorii rachunkowości rachunek kosztów stanowi „[...] względnie wyodrębniony (przedmiotowo i proceduralnie – metodycznie) w systemie informacyjnym podmiotu (przedsiębiorstwa) zbiór informacji o kosztach opracowywanych według określonego modelu – jednolitego, w możliwym proceduralnie zakresie, w rachunku *ex ante* i *ex post* – dostosowanego do potrzeb użytkowników” (Sołtys 2005, s. 30). Tak rozumiany rachunek kosztów obejmuje swoim zakresem (Rachunkowość zarządcza przedsiębiorstw... 2003):

- badanie warunków ponoszenia kosztów (z przeprowadzeniem różnych decyzyjnych rachunków problemowych *ex ante*),
- ustalanie *à priori* bazy porównawczej kosztów faktycznych,
- pomiar oraz ewidencję i rozliczeniowo-kalkulacyjną transformację kosztów (informacji o kosztach) faktycznych,
- prezentację i interpretację kosztów faktycznych.

Zakres rachunku kosztów można rozpatrywać wieloaspektowo. Biorąc pod uwagę powiązanie rachunku kosztów z systemem ewidencyjnym rachunkowości, wyróżnia się (Jarugowa i in. 1983):

- systematyczny rachunek kosztów – bezpośrednio związany ze zwartym systemem ewidencyjnym rachunkowości;
- rachunki problemowe – pozaewidencyjne, których prowadzenie umożliwia uzyskanie specjalnych informacji na potrzeby rozwiązywania problemów decyzyjno-kontrolnych lub też takich, w których koszty stanowią kryterium rachunku decyzyjnego.

Celami dydaktycznymi nauczania rachunku kosztów mogą być:

- przekazanie studentom wiedzy i umiejętności z zakresu odwzorowania procesów gospodarczych w kosztach, grupowania kosztów, ich transponowania i prezentacji zarządzającym;
- przekazanie studentom wiedzy i umiejętności w zakresie wykorzystania stworzonych zbiorów informacji w podejmowaniu decyzji oraz planowaniu i kontroli przebiegu procesów działalności;
- ukazanie studentom przydatności rachunku kosztów w zarządzaniu podmiotem gospodarczym;
- zapoznanie studentów z odmiennymi wariantami ewidencyjnymi kosztów, a ponadto wskazanie efektów sprawozdawczych stosowania określonego wariantu;

- zapoznanie studentów z koncepcjami rachunku kosztów, w tym z metodami rozliczania kosztów i kalkulacji;
- kształtowanie umiejętności budowy rachunku kosztów i dostosowania go do potrzeb przedsiębiorstwa.

Realizacja wymienionych celów dydaktycznych odbywa się najczęściej w ramach wykładów i ćwiczeń audytoryjnych, z wykorzystaniem typowych metod dydaktycznych, a w szczególności:

- analizy przypadków na danych symulowanych, czyli wspólnego rozwiązywania zadań zgodnych z realizowanym tematem zajęć, a następnie bazującej na nich pracy własnej studenta w domu;
- dyskusji problemowej dotyczącej przypadków, w których ścieżka postępowania nie jest jednoznaczna.

Obserwacje poczynione przez autorkę artykułu podczas prowadzenia zajęć z przedmiotu rachunek kosztów dla inżynierów oraz wywiady przeprowadzone ze studentami po zakończeniu przez nich całego kursu przedmiotu pozwalają na postawienie tezy, że stosowane obecnie metody dydaktyczne nie przynoszą pożądaných efektów w postaci umiejętności i kompetencji studentów, takich jak:

- wiedza o wpływie przebiegu procesów gospodarczych na koszty podmiotu;
- znajomość zakresu rachunku kosztów i jego możliwości wykorzystania w zarządzaniu podmiotem gospodarczym;
- umiejętność badania zależności przyczynowo-skutkowych, analizy kosztów, ich planowania i kontroli;
- umiejętność przygotowania informacji o kosztach niezbędnych do ustalania wyniku finansowego i podejmowania decyzji;
- umiejętność przeprowadzenia rachunków decyzyjno-kontrolnych;
- wskazanie różnic modelowych rachunku kosztów i ich wpływu na jakość informacji o kosztach.

Wydaje się zatem, że wprowadzenie do nauczania rachunku kosztów metody aktywizującej, jaką jest analiza przypadków, może stanowić współczesną alternatywę skutecznej edukacji (Polak 2013). Aktywność jest bowiem podstawową właściwością istot żywych, sposobem ich istnienia. Można podać wiele definicji aktywności, przy czym najistotniejszy ich sens należy określić jako dążenie do osiągnięcia celu na podstawie twórczych, choć określonych zadań. Aktywność w procesie kształcenia należy rozumieć „[...] jako zespół świadomych oddziaływań nauczycieli, które wspomagane odpowiednimi właściwościami psychofizycznymi uczniów oraz sprzyjającymi warunkami obiektywnymi, pozwalają wyzwolić lub zintensyfikować aktywność uczniów” (Śnieżyński 1984, s. 8). Student będzie aktywny, jeżeli w procesie kształcenia:

- cel jest mu bliski i wyraźny (ma poczucie sensu tego, co robi);
- uwzględnia się jego potrzeby i zainteresowania (gdy zadania uznaje za własne);
- ma poczucie bezpieczeństwa (ma prawo do błędu, otrzyma konieczne wsparcie i informacje zwrotne);
- działaniom towarzyszą odczucia i emocje;
- bierze udział w planowaniu i podejmowaniu decyzji (coś od niego zależy);
- odczuwa satysfakcję (lubi to robić);
- ma poczucie własnej wartości (ja to potrafię);

- dostrzega się jego wkład w pracy, a nie tylko efekt (nauczyciel i grupa dostrzegają jego wysiłek i doceniają go)
- ma możliwość realizowania własnych pomysłów.

Wykorzystanie *case study* może sprawić, że nauka rachunku kosztów przestanie być nudna i monotonna, a stanie się przygodą intelektualną, dzięki której student poznaje realia praktyki gospodarczej i dostrzega mechanizm jej działania. Można wskazać następujące cele zastosowania tej metody dydaktycznej w nauczaniu rachunku kosztów (Klimowicz 2005):

- kształcenie umiejętności wnikliwej analizy sytuacji problemowej;
- ustalenie priorytetów;
- poszukiwanie rozwiązań,
- wyszukiwanie i formułowanie argumentów;
- integrację wiedzy akademickiej z wiedzą praktyczną;
- praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności;
- twórcze myślenie;
- integrację treści różnych przedmiotów nauczania;
- umiejętność podejmowania samodzielnych decyzji, planowania, samodzielnej i grupowej pracy, rozwiązywania problemów, selekcji informacji, analizowania treści;
- kształtowanie odpowiedzialności i współodpowiedzialności, rozwijanie osobistych zainteresowań, kształcenie umiejętności samooceny oraz prezentacji wyników pracy.

Do realizacji tych celów można wykorzystać różne techniki, a w szczególności (Klimowicz 2005) takie, jak:

- „burza mózgów”,
- drzewo decyzyjne,
- procedura „U”,
- ranking diamentowy,
- analiza SWOT,
- technika grupy nominalnej.

IMPLIKACJA STUDIUM PRZYPADKÓW DO NAUCZANIA RACHUNKU KOSZTÓW

Na rycinie 1 przedstawiony został schematycznie model implikacji studium przypadku do nauczania rachunku kosztów. Składa się on z czterech części (etapów).

Ryc. 1. Model implikacji studium przypadku do nauczania rachunku kosztów
Źródło: Metodologia opracowywania studiów przypadku... (2012).

Pierwszy etap (Metodologia opracowywania studiów przypadku... 2012) obejmuje **opis problemu**, w którym zawarta jest dokładna analiza rozważanego zagadnienia. Na potrzeby nauczania rachunku kosztów należałoby na tym etapie opisać sytuację pozwalającą scharakteryzować przedsiębiorstwo, które będzie przedmiotem analizy. Opis ten powinien zawierać stosowane rozwiązania z zakresu pomiaru i ewidencji kosztów, metod wyceny aktywów i pasywów, rozliczania kosztów oraz wykorzystywane metody kalkulacji. Taki opis może być krótki, na przykład dwustronicowy, może też stanowić rozbudowane opracowanie. Wszystko zależy od tego, jak dużo informacji chcemy przekazać studentom i czemu mają one służyć. Mając na uwadze zaspokojenie ludzkiej ciekawości oraz możliwości utrzymania koncentracji osoby analizującej przypadek, opis przedsiębiorstwa nie powinien być nadmierne rozbudowywany. Należy umieścić w nim jedynie informacje, które mają przede wszystkim zmierzać do zrealizowania celu postawionego przez autora przykładu. Aby zapewnić zainteresowanie studentów, pamiętając, że studium przypadku ma mieć głównie charakter dydaktyczny, trzeba zadbać o to, żeby objętość *case study* nie była zbyt duża. W sytuacji, gdy konieczne jest pozyskanie dodatkowych informacji, można – zamiast umieszczać je w tekście – umożliwić studentom samodzielne ich pozyskanie z internetu lub z innych źródeł, na przykład z bazy danych czy z oficjalnych statystyk. Przy tworzeniu opisu niezmiernie istotne jest użycie przejrzystego i zrozumiałego języka. W przypadku posługiwania się specjalistycznym nazewnictwem warto na końcu studium przypadku umieścić słownik pojęć. Istotne jest także, aby opisywany problem dotyczył realnej sytuacji, która jest zbliżona do treści realizowanych podczas zajęć tak, aby zainteresować i zaangażować studentów w twórcze poszukiwanie rozwiązań, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia założonych przez prowadzącego celów. W tej fazie główne zadania wykładowcy to:

- wybór obszaru tematycznego, którego będzie dotyczył problem;
- wybór materiałów źródłowych – należy wybrać materiały, które są nie tylko bezpośrednio związane z opisywanym przypadkiem, ale także te, które są z nim związane pośrednio;
- przedstawienie problemu i celu analizowanego przypadku – charakterystyka zagadnienia z podaniem celu oraz instrukcji, która będzie określała zadania i role studentów;
- zaprezentowanie pytań, na jakie powinni odpowiedzieć studenci;
- zachęcenie studentów do twórczego myślenia oraz do wymiany poglądów.

Drugi etap polega na **analizie materiału źródłowego** (Metodologia opracowywania studiów przypadku... 2012). Weryfikacja materiału może polegać na przeczytaniu przez uczestników fragmentu opisu przypadku lub na obejrzeniu materiału audiowizualnego oraz wyjaśnieniu kwestii budzących wątpliwości. Na tym etapie wykładowca powinien:

- udzielać odpowiedzi na pytania uczestników,
- określić czas, w którym uczestnicy powinni zapoznać się z materiałami.

Trzecim etapem jest **dyskusja studentów z wykładowcą** (Metodologia opracowywania studiów przypadku... 2012). Ma ona służyć, przede wszystkim, wymianie poglądów na temat analizowanego przypadku. Istotny jest przy tym sposób prowadzenia dyskusji przez prowadzącego. Można wyróżnić dyskusję grupową, podgrupową oraz w układzie jeden na jeden:

- dyskusja grupowa – po uważnym zapoznaniu się z przykładem następuje dyskusja moderowana przez wykładowcę, której celem powinno być wybranie optymalnego rozwiązania, w tym wypadku pomocne jest zapisywanie opinii uczestników np. na tablicy, flipcharcie itp.,
- dyskusja podgrupowa – polega na podziale grupy na podgrupy, w których uczestnicy dokonują konfrontacji poglądów oraz ustalają wspólne stanowisko; przedstawiciel grupy przedstawia pozostałym grupom konkluzję;
- dyskusja „jeden na jeden” – ta forma polega na wymianie poglądów w tzw. układzie „jeden na jeden”, po czym prowadzący przeprowadza moderowaną wymianę poglądów wszystkich uczestników.

W dyskusji bardzo ważne są:

- zapewnienie wszystkim studentom swobody wypowiedzi;
- ustalenie limitu czasu na wypowiedzi – dość często wypowiedzi każdego z uczestników są ograniczone czasowo, np. do 2 minut na każdą wypowiedź;
- bezstronność prowadzącego;
- dbałość o pożądaną poziom merytoryczny dyskusji – chodzi o to, aby dyskusja dotyczyła tylko rozważanej tematyki.

Ostatni etap obejmuje **rozwiązanie problemu** (Metodologia opracowywania studiów przypadku... 2012). W toku przeprowadzonej analizy oraz dyskusji grupa powinna wybrać optymalne rozwiązanie, a wykładowca powinien:

- podsumować dotychczasowe wypowiedzi;
- przypomnieć tematykę problemu;
- przypomnieć pytania, na jakie uczestnicy powinni udzielić odpowiedzi;
- ustalić z grupą kryteria wyboru rozwiązań;
- poprowadzić dyskusję dotyczącą mocnych i słabych stron poszczególnych alternatyw, której efektem ma być odrzucanie najmniej wartościowych rozwiązań;
- doprowadzić do wyboru optymalnego rozwiązania.

Po wyborze niezbędne jest porównanie zaproponowanego rozwiązania z teoretycznymi zagadnieniami realizowanymi podczas zajęć. Ukazanie studentom korzyści, związanych z analizą studium przypadku, zachęci ich do aktywnego udziału w kolejnych zadaniach. Ponadto warto zapytać studentów, czego się nauczyli, jakie umiejętności zdobyli podczas weryfikacji studium przypadku oraz co było najtrudniejsze i najłatwiejsze w rozwiązywaniu danego zadania.

PODSUMOWANIE

Wykładowcy akademicy powinni starać się dopasowywać program nauczania oraz metody prowadzenia zajęć do realiów gospodarczych, potrzeb rynku pracy oraz poziomu studentów, z którymi pracują. Metoda studium przypadku, jako narzędzie wspierające proces dydaktyczny, jest aktywną techniką analizy rzeczywistych przypadków, w której na przykładzie konkretnych sytuacji przedsiębiorstw są formułowane określone problemy, które studenci

analizują, oceniają, by następnie sformułować alternatywne rozwiązania. W nauczaniu rachunku kosztów nie można jej zastosować do wszystkich omawianych zagadnień, a jedynie do tych, w których występuje problem decyzyjny, np. zaprojektowanie ewidencji kosztów dostosowanej do specyfiki przedsiębiorstwa i wymagań stawianych przez zarządzających co do szczegółowości informacji kosztowych. Nie można będzie natomiast wykorzystać tej metody tam, gdzie warunki prowadzonej działalności determinują konkretne rozwiązania z zakresu rachunku kosztów, np. przy kalkulacji kosztów, gdzie wybór metody kalkulacji jest z góry narzucony przez charakter prowadzonej działalności (produkcja jednostkowa, niepowtarzalna – kalkulacja zleceniowa). Metodę studium przypadków można wykorzystać w nauczaniu rachunku kosztów zarówno w pracy na zajęciach, jak i w pracach zaliczeniowych. W trakcie zajęć studenci otrzymują zadanie w formie studium przypadku, które rozwiązują indywidualnie lub grupowo, zależnie od złożoności przypadku, pod nadzorem prowadzącego. Jako pracę zaliczeniową studenci (samodzielnie lub grupowo) tworzą studium przypadku, które musi składać się z następujących elementów:

- części wstępnej – krótkiego opisu problemu, otoczenia oraz niezbędnych w dalszych rozważaniach danych;
- części zasadniczej – dokładnego opisu problemu, szczegółowego zarysu sytuacji (włącznie z występującymi osobami, przedstawieniem konkretnej sytuacji, informacji na temat marketingu, procesu produkcji, zasad rachunku kosztów, zarządzania kadrami itp.);
- zakończenia – propozycji dalszych działań (naprawczych, zapobiegawczych) podkreślających konieczność szybkiego podjęcia trafnych decyzji, konkretnych pytań, aneksu zawierającego np. nowe, odmienne od dotychczasowych, przekroje ewidencji kosztów, propozycje zmiany zasad rozliczeń kosztów, a nawet zmiany modelu rachunku kosztów.

PIŚMIENNICTWO

- Gaweł A.** 2012. Metoda studium przypadku w edukacji przedsiębiorczej i menedżerskiej w gospodarce opartej na wiedzy, w: Metoda studium przypadku w edukacji biznesowej. Red. P. Ammerman, A. Gaweł, M. Pietrzykowski, R. Rauktiené, T. Williamson. Poznań, Bogucki Wydaw. Nauk.
- Jarugowa A., Malc W., Sawicki K.** 1983. Rachunek kosztów. Warszawa, PWE.
- Klimowicz A.** 2005. Aktywizujące metody nauczania, w: Poradnik edukatora. Red. M. Owczarz. Warszawa, Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.
- Metodologia opracowywania studiów przypadku we współpracy z przedsiębiorcami.** 2012. Red. T. Bernat. Szczecin, [b.w.].
- Polak B.** 2013. Podstawy teorii kształcenia. Szczecin, Szczec. Szk. Wyż. Collegium Balticum.
- Rachunkowość zarządcza przedsiębiorstw. Rachunek kosztów.** 2003. Red. D. Sołtys. Wrocław, Wydaw. AE we Wrocławiu.
- Sołtys D.** 2005. Rachunek kosztów postulowanych w controllingu przedsiębiorstwa. Wrocław, Wydaw. AE we Wrocławiu.
- Śnieżyński M.** 1984. Nauczanie aktywizujące. Kraków, Wydaw. Nauk. WSP.

